

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Media-alan koulutusohjelma

Pietari Virratvuori

YHDYSVALTALAISEN TELEVISIOLÄHETYSOIMINNAN VAIKU-
TUS VIETNAMIN SOTAAN

Opinnäytetyö

Marraskuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Marraskuu 2015
Media-alan koulutusohjelma

Länsikatu
80110 JOENSUU
+358 13 260 600

Tekijä
Pietari Virratvuori

Yhdysvaltalaisen televisiolähetystoiminnan vaikutus Vietnamin sotaan

Tiivistelmä

Tässä opinnäytetyössä selvitetään Yhdysvaltalaisen televisiolähetystoiminnan vaikutusta Yhdysvaltojen toimintaan Vietnamin sodassa vuosina 1964 – 1973. Tarkoituksena on selvittää, miten tärkeä rooli Vietnamin sodan televisioinnilla oli Yhdysvaltojen sodan kulkuun, sekä millaisin keinoin televisiolähetystoiminta vaikutti sodasta syntyneeseen kuvaan Yhdysvalloissa. Tutkimuksen lopussa arvioidaan myös Vietnamin sodan televisioinnin vaikutusta Yhdysvaltojen myöhempien konfliktien televisiointiin.

Aineisto koostuu televisiohistoriaa, journalismia, Vietnamin sotaa, television fenomenologiaa, ja sotakirjeenvaihtoa käsittelevistä teoksista ja edustaa eri aikakausilta ja eri näkökulmista tehtyjä tutkimuksia ja kirjoituksia. Kirjallisuuden lisäksi työhön on kerätty tietoa Vietnamin sodan aikaisista yhdysvaltalaisista uutislähetyksistä, dokumenteista ja ajankohtaisohjelmista.

Opinnäytetyöni päämääränä on havainnollistaa miten televisiolähetystoiminta voi vaikuttaa merkittävistä uutistapahtumista muodostuvaan kuvaan sekä millaisia toiminnallisia rajoitteita television vapaa tiedonvälitys kohtaa.

Kieli
suomi

Sivuja 30

Asiasanat
Televisio, uutiset, tiedotusvälineet, historia

THESIS
October 2015
Degree Programme in Media
Länsikatu
FI 80110 JOENSUU
FINLAND
+358 13 260 600

Author

Pietari Virratvuori

The effect of American television broadcasting on the Vietnam War

Abstract

This thesis clarifies the effects that American television broadcasting had on the United States participation in the Vietnam War during 1964 – 1973. The purpose is to determine the importance of the television broadcasting of the Vietnam War in regards to the development of the conflict and to examine how it affected the way the war was perceived in the United States. The end of the thesis also evaluates the effect that the television broadcasting of the Vietnam War had on the broadcasting of more recent American conflicts.

The material consists of volumes dealing with television history, journalism, the Vietnam war, television phenomenology and war correspondence and represents research done during different time periods and from varying perspectives. Apart from written material, information for the project has also been gathered from various Vietnam War era news programs, documentaries and current affairs programs.

The aim of the thesis is to illustrate how television broadcasting is able to influence the way in which major news events are viewed and the types of functional limitations that face the free dissemination of information on television.

Language
Finnish

Pages 30

Keywords

Television, news, broadcasting, history

Sisältö

1	Johdanto.....	5
2	Tietoperusta.....	6
2.1	Televisio tiedotusvälineenä 60-luvun Yhdysvalloissa.....	6
2.2	Yhdysvaltaisten uutiskanavien käytännöt 60-luvulla	7
2.3	Televisio Vietnamin sodassa.....	9
2.4	Televisio Vietnamin sodasta sodan alkuvuosina välittämä kuva	12
2.5	Jännitteiden syntyminen median, hallituksen ja asevoimien välille	14
2.6	Tet-hyökkäys	15
2.6.1	Walter Cronkite.....	16
2.7	Vietnamin sodan uutisoinnin viitekehyksen muutos vuoden 1968 jälkeen	18
2.8	Vietnamin sodan vaikutus yhdysvaltalaiseen lähetystoimintaan Yhdysvaltojen myöhemmissä konflikteissa.....	20
2.9	Televisio fenomenologia suhteessa Vietnamin sodan televisiointiin	21
3	Toteutus.....	24
4	Tulokset.....	25
4.1	Tutkimustulokset.....	25
4.2	Tulokset suhteessa Vietnamin sodan televisioinnista esitettyihin väittämiin	27
5	Pohdinta	29
	Lähteet.....	30

1 Johdanto

Opinnäytetyöni käsittelee yhdysvaltalaisen televisiolähetystoiminnan vaikutusta Yhdysvaltojen osallistumiseen Vietnamin sotaan vuosina 1964 – 1973, sekä yhdysvaltalaisille televisionkatsojille television välityksellä muodostunutta käsitystä Vietnamin sodasta. Tutkimus keskittyy myös yhdysvaltalaiselle lähetystoiminnalle ja television informaation levitykselle asetettuihin rajoitteisiin, ja tutkii kyseisten rajoitusten taustatekijöitä. Tutkimuksessa käytetty aineisto pohjautuu Vietnamin sotaan, journalismia, lähetystoimintaa, televisiota ja muita tiedotusvälineitä käsittelevään lähdeaineistoon, sekä Vietnamin sodan aikaiseen, uutisista, dokumenteista ja ajankohtaisohjelmistoista koostuvaan videomateriaaliin. Valitsin kyseisen aineiston, koska uskon sen sopivan parhaiten opinnäytetyöni aihealueeseen. Tutkimusmenetelmänä opinnäytetyössäni tähän tietopohjaan perustuva teoreettinen tutkimus, jota pidän työni kannalta toimivimpana menetelmänä.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on tutkia ensisijaisesti televisiolähetystoiminnan vaikutusta Vietnamin sotaan, mutta tämän lisäksi työ käsittelee Vietnamin sodan viitekehysten kautta myös laajemmin television tarjoamia vaikutusmahdollisuuksia tiedotusvälineenä. Tutkimuskysymyksenä tutkimuksessani on se, missä määrin Yhdysvaltalainen televisiolähetystoiminta oli kykeneväinen vaikuttamaan Vietnamin sotaan. Päämääränäni on havainnollistaa aihealueen tarjoamien konkreettisten esimerkkien avustuksella television luonnetta joukkotiedotusvälineenä, sekä tutkia sekä sen heikkouksia ja vahvuuksia kyseisessä roolissa.

Opinnäytetyön alussa käsittelen yleisesti yhdysvaltalaisen televisiotoiminnan ja journalistiikan historiaa ennen Vietnamin sotaan, jonka jälkeen siirryn tarkastelemaan yhdysvaltalaisen television ja yhdysvaltalaisten toimittajien toimintaa Vietnamin sodan aikana, sekä sodan aiheuttamia muutoksia yhdysvaltalaiseen lähetystoimintaan. Tämän jälkeen tutkin Vietnamin sodan televisiointia television fenomenologian näkökulmasta ja havainnollistan Vietnamin sodan vaikutuksia Yhdysvaltojen myöhempien konfliktien uutisointiin. Esittelen tutkimuksen lopussa keräämiäni tutkimustuloksia, ja vertaan niitä muiden tahojen aiheesta esittämiin tulkintoihin.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on saada aikaiseksi tiedotusvälineiden, ja etenkin television lähetystoiminnan luonteeseen liittyviä perusteltuja pohdintoja, jotka ovat mielekkäitä työni aihealueen näkökulmasta, mutta jotka ovat samalla sovellettavissa myös tämän opinnäytetyön viitekehyyksen ulkopuoliseen mediatutkimukseen.

2 Tietoperusta

2.1 Televisio tiedotusvälineenä 60-luvun Yhdysvalloissa

Televisiovastaanotin oli 60-luvun puolivälin Yhdysvalloissa massojen tiedotusväline. 50- ja 60- lukujen vaihteessa tapahtuneen televisiolähetysten nousukauden aikana oli onnistunut syrjäyttämään sekä radion että sanomalehdet maan suosituimpana joukkotiedotusvälineenä, vakiinnuttaen samalla roolinsa lähes jokaisen yhdysvaltalaisen olohuoneen vakiovarusteena. 60-luvulla Yhdysvalloissa oli yli 50 miljoonaa myytyä televisiovastaanotinta ja televisiolähetystoiminta kykeni tavoittamaan jopa 86% koko maan kansasta. (Smith 1995, 60.)

Ensimmäistä säännöllistä uutisohjelmaa alettiin esittämään yhdysvaltalaisessa televisiossa jo vuonna 1947, mutta televisiouutisointi ei saavuttanut heti merkittävää journalistista asemaa. Varsinaiseen televisio-ohjelmiston keskiöön uutisohjelmien voidaan katsoa päässeen vasta vuonna 1963, jolloin kaksi suurista yhdysvaltalaisista televisioyhtiötä CBS ja NBC aloittivat kumpikin puolituntiset iltauutislähetyksensä joiden saavuttama suosio auttoi kehittämään televisiouutisoinnista merkittävän instituution 60-luvun yhdysvaltalaisessa yhteiskunnassa. Uutislähetysten lisäksi televisiojournalismi levittyi dokumenttiohjelmiin, joita oli tuotettu Yhdysvalloissa laajasti 50-luvulta lähtien, sekä ajankohtaisohjelmiin, joiden suosio myötäili vuosikymmenen saatossa maailmanlaajuisesti lisääntyneen poliittisen keskustelun määrää. Televisiosta oli muodostunut 60-luvun Yhdysvalloissa merkityksellisin informaation lähde, jonka kautta kansa keräsi tie-

toa sekä maan sisäisistä että ympäröivän maailman tapahtumista. (Tracey 1995, 123.)

Television merkitys Yhdysvaltojen kansalle konkretisoitui marraskuussa 1963 presidentti John F. Kennedyn salamurhan ja seuranneiden hautajaisten aikana. Päiviä jatkunut keskeyttämätön uutisointi tarjosi shokissa olevalle kansalle pelkän informaation lisäksi myös lohdutusta, ja mahdollisuuden reflektoida tapahtunutta. (Tracey 1995, 123, 124.) Televisio osoitti Kennedyn salamurhan aikaan vahvuutensa tiedottajana, mutta myös kykynsä toimia kansakuntaa yhtenäistävänä tekijänä. Tämän lisäksi tapahtuma auttoi myös lisäämään entisestään Yhdysvaltojen tuntemaa kansan luottamusta televisiota kohtaan.

60-luku oli televisiolle myös teknisen kehityksen vuosikymmen, jonka vaikutukset näkyivät myös uutistoiminnassa. Kevyempi kuvauslaitteisto mahdollisti uutisryhmien helpomman liikkuvuuden, ja muutti radikaalilla tavalla uutisten ja ajankohtaisohjelmien luonnetta lähetysten keskipisteen siirtyessä staattisesta studioympäristöstä ulkomaailmaan, suoraan tapahtumapaikoille. (Tracey 1995, 123.) Myös äänityslaitteisto, jonka toimintarajoitteet ulko-olosuhteissa olivat vielä 50-luvulla vaikeuttaneet merkittävästi kenttäuutisointia, kehittyi muun tallennuslaitteiston tapaan kompaktimmaksi. Satelliittiyhteyksien käyttöönotto mahdollisti uutismateriaalin nopean lähettämisen maailmanlaajuisesti, joskin menetelmä oli vielä 60-luvulla kallis, ja televisioyhtiöt varasivat sen lähinnä kaikkein tärkeimmän uutismateriaalin levitykseen. Videonauha alkoi korvaamaan filminauhaa vuosikymmenen alusta asti vähentäen huomattavasti kuvaamisen kustannuksia ja antaen uutiskuvaajille mahdollisuuden tallentaa aikaisempaa enemmän kuvamateriaalia raportoiduista tapahtumista. Myös väritelevisio oli alkanut korvaamaan perinteisiä mustavalkolähetyksiä 60-luvun puolivälin jälkeen.

2.2 Yhdysvaltalaisen uutiskanavien käytännöt 60-luvulla

60-luvun yhdysvaltalaisilta toimittajilta odotettiin täysin objektiivista suhtautumista raportointiinsa, etenkin uutis- ja ajankohtaisohjelmissä. Heidän tehtävänään oli kertoa tapahtumista sellaisinaan, ilmaisematta omaa mielipidettään ja ottamatta henkilökohtaisesti kantaa tapahtumien kulkuun. Journalistisen puolueettomuuden vaatimus oli saanut Yhdysvalloissa alkunsa niin sanotusta kunniallisesta lehdistöstä, joka halusi erottua objektiivisuudellaan muun populaarilehdistön subjektiivisemmasta uutisointitavasta (Bourdieu 1999, 100). Säännöstä tuli ehdoton myös televisiuutisoinnissa ja esimerkiksi televisioyhtiö CBS:n uutispäällikkö Richard Salant oli tunnettu tavastaan jättää julkaisematta kaikki uutisraportit, joissa toimittaja viittasi sanallakaan siihen, että hänellä saattaisi olla omia mielipiteitään uutisjutun suhteen.

Toinen merkittävä, täysin objektiivisuuden periaatteita vastaan sotiva tekijä yhdysvaltalaisien toimittajien toimintaa säätelevä tekijä oli isänmaallisuus. Konservatiivisuus oli 60-luvulla yleistä erityisesti televisioyhtiöiden sisällä, ja esiintyi aikakaudelle tyypillisesti etenkin voimakkaana kommunismin vastaisuutena. Aikaisemmalla vuosikymmenellä televisiomaailmassa tapahtuneiden kommunistien noitavainojen seuraukset olivat näkyvissä 60-luvulla, ja niin toimittajat kuin televisioyhtiötkin pyrkivät välttämään kaikin tavoin leimautumasta epäisänmaalliseksi, ja etenkin kommunisteiksi. Vuosikymmenen aikaisille uutisoinnille oli tyypillistä hyvin hallitukselle myötämielinen linja.

Useat 60-luvun toimittajista olivat myös toisen maailmansodan kokenutta sukupolvea, joka piti itsestään selvyytenä, että tiedotusvälineiden perinteisenä tehtävänä oli tukea Yhdysvaltojen hallintoa kaikkien kriisitilanteiden ja etenkin konfliktien aikana. Vallitseva Kylmän sodan ilmapiiri ja sen aiheuttama vastakkainasettelu vahvistivat merkittävästi tätä ajatusmallia. Monet näistä vanhan liiton toimittajista olivat solmineet myös uransa aikana läheisiä suhteita Valkoisen talon ja Pentagonin virkamiehiin, joita toimittajat käyttivät usein tiedonkeruunsa pääasiallisina informaationlähteinä, ja hyväksyivät yleisesti ottaen kaikki näiden antamat lausunnot sellaisinaan. (Hall 1999, 27.)

Yhdysvaltalainen televisio oli alusta asti yhdistelmä taloudellista voimaa ja julkisia intressejä ja kaupallisuudella on aina ollut merkittävä vaikutus television lä-

hetystoimintaan. (Boddy 1995, 47, 49.) Näiden tekijöiden vaikutus oli ilmeinen myös 60-luvun televisiuutisoinnissa, jossa sitä, mitä kuvaruudulla pystyttiin näyttämään ja mitä televisioimittajat pystyivät sanomaan sääteli paljolti televisioyhtiöiden huoli katsojaluvuista ja mainostajista. Kumpikin kyseistä ryhmistä oli tärkeä television toiminnalle, eikä niiden herkkyyttä haluttu koetella. Pyrkiesään saavuttamaan mahdollisimman suuria katsojalukuja televisioyhtiöt pyrkivät myös miellyttämään katsojia, mikä johti puolestaan television mielenkiintoisuuden ja informatiivisuuden väliseen ristiriitaan. (Isotalus 1996, 20, 21.) Televisioimittajien keskeisimpiä ongelmia oli jatkuva tasapainottelu kaupallisten ja journalististen intressien, viihdyttävän ja informoivan uutisoinnin, välillä.

2.3 Televisio Vietnamin sodassa

Yhdysvaltalaiset uutiskanavat olivat siirtäneet 60-luvun aikana huomiotaan kotimaastaan kohti ulkomaailman tapahtumia, mutta Vietnamista oli yhä tarjolla vain vähän tietoa huolimatta siitä, että Yhdysvaltojen hallitus oli lähettänyt sotilasneuvonantajiaan Etelä-Vietnamiin jo 50-luvulta lähtien.

Vietnam nousi kuitenkin sekä Yhdysvalloissa että maailmanlaajuisesti merkittäväksi uutisaiheeksi vuoden 1963 kesäkuussa, kun buddhalaisten munkkien Saigonissa pitämän Etelä-Vietnamin presidentin Ngo Dinh Diemin vastaisen protestin aikana munkki Quang Duc poltti itsensä kuoliaaksi, uutiskameroiden taltioidessa tapahtuman. Etelä-Vietnamin hallitus syytti myöhemmin Yhdysvaltalaisia uutisryhmiä tapahtuman lavastamisesta. Saman vuoden aikana Vietnamin toimineet yhdysvaltalaiset toimittajat alkoivat paheksumaan julkisesti sekä Diemin hallituksen että Yhdysvaltojen suurlähetystön antamia Vietnamin tilannetta koskevia tiedonantoja, joiden antama kuva poikkesi heidän mielestään merkittävästi maan todellisesta tilasta. Kritiikki synnytti ensimmäiset jännitteet Yhdysvaltojen hallituksen ja tiedotusvälineiden välille.

Vietnamin tilanne nousi Yhdysvalloissa merkittäväksi uutisaiheeksi vuoden 1964 Tonkininlahden välikohtauksen ja sitä seuranneen Yhdysvaltojen laajamit-

taisen sotaan lähdön myötä. Ensimmäiset yhdysvaltalaiset televisioryhmät matkustivat nopeasti Vietnamiin heti sotilaiden vanavedessä, ja vuoden sisällä Vietnamin sodasta oli tullut yhdysvaltaisten uutiskatsausten pääaihe. *Olohuonesodaksi* Vietnamin sodan katsotaan muuttuneen vuoden 1965 puolivälissä, jolloin Yhdysvaltojen Vietnamissa olevien joukot moninkertaistuivat, ja maassa olevien yhdysvaltaistoimittajien lukumäärä kymmenkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna. (Hall 2009, 280.) NBC ja CBS kuluttivat kumpikin pian miljoona dollaria vuodessa sodan uutisointiin ja Vietnam pysyi Yhdysvaltojen iltauutisten jatkuvana vakioaiheena. Yhdysvaltaisten tiedotusvälineiden Vietnamin sotaan kohdistama uutisointi oli sekä määrältään että voimakkuudeltaan ennenäkemätöntä. (Caute 1988, 3.)

Vaikka suurin osa yhdysvaltalaisista televisiotoimittajista uutisoivat Vietnamin sodasta pääasiassa Yhdysvalloissa sijaitsevista studioista käsin televisiokanavat lähettivät myös useita uutisryhmiä Vietnamiin raportoimaan sodan tapahtumista paikan päältä. Monet Saigoniin sodan alussa matkustaneet toimittajat tulivat myös siihen lopputulokseen, että kaupungissa toimivat ylemmät asevoimien upseerit eivät kyenneet antamaan tiedotusvälineille kelvollista kuvaa tapahtumien kulusta ja että itse sotarintamalle matkustaminen oli paras keino raportoida sodasta. Liikkumisessaan toimittajien ja kuvausryhmien oli mahdollista hyödyntää Yhdysvaltojen asevoimien uutta kulkuvälinettä, helikopteria, joiden runsas lukumäärä Vietnamissa tarjosi tiedotusvälineille nopean tavan liikkua tapahtumapaikalta toiselle. Kuvausryhmät olivat koko sodan ajan riippuvaisia asevoimien tarjoamasta kuljetusavusta. (Hoskins 2005, 48.)

Toimittajien saapuessa Etelä-Vietnamin sotilastukikohtiin ja taistelukentille heille ei asetettu Yhdysvaltojen asevoimien suunnalta suuria toiminnallisia rajoitteita. Asevoimien suhtautuminen sotänäyttämöllä toimineita toimittajia kohtaan oli muuttunut avoimemmaksi toisen maailmansodan ja Korean sodan jälkeen, jolloin tiedotusvälineiden toiminta oli vielä tarkan sensuurin kohteena. 60-luvulla tiukka sensuuri oli korvattu erityisellä ohjeistuksella, joka määritteli yhdysvaltaisten toimittajien toimintamahdollisuudet. Pääasiassa toimittajia kiellettiin levittämästä sotatapahtumiin liittyvää tietoa, joka pystyisi asettamaan yhdysvaltaisten tai heidän liittolaisensa vaaraan, ja toimittajien pääsyä tiettyihin sotilas-

kohteisiin, kuten lentotukikohtiin, rajoitettiin. (Hall 2009, 280.) Kaikilla muilla tavoilla toimittajien liikkuminen ja raportointi Vietnamin sodan keskellä oli kuitenkin huomattavan vapaamuotoista. Yhdysvaltojen asevoimat organisoivat tiedotusvälineitä varten vuonna 1964 operaation Maximum Condorin, jonka päämääränä oli lisätä toimittajien raportointimahdollisuuksia tarjoamalla heille laajoja tilanneselostuksia ja informaatiota. Lisäksi toimittajille järjestettiin matkailutoimisto-tyyppisiä ryhmävierailuja yhdysvaltalaisiin joukko-osastoihin ja tukikohtiin. (Caute 1988, 3.) Monet yhdysvaltalaiset toimittajat keskittivät uutisointinsa yksittäisiin sota-alueella toimiviin sotilasyksiköihin

Asevoimien alemman upseeriston ja miehistön reaktiot toimittajien läsnäoloon vaihtelivat suuresti. Osa upseeristosta ajatteli toimittajien olevan joko vain tiellä tai vahtivan heidän toimintaansa, eivätkä kaikki upseerit halunneet tiettyjen sodan tapahtumien päätyvän uutisiin. Eräät upseerit olivat valmiita antamaan loma jokaiselle sotilaille, joka ampuisi toimittajan, kun taas toiset upseerit, saadessaan tiedon tiedotusvälineiden läsnäolosta, olivat valmiita organisoimaan nopeasti näyttävän sotilasoperaation vain kameroita varten. Sotilaat reagoivat uutisryhmiin joskus jopa taistelutilanteen aikana, alkamalla esiintymään kameroiden edessä. Se, että toimittajat ja kuvausryhmät vaaransivat vapaaehtoisesti henkensä uutisoimalla sodasta sen keskeltä, herätti värvätyissä yhdysvaltalais-sotilaissa reaktioita vihasta ihailuun. Jotkut arvostivat toimittajien uskaliaisuutta, kun taas toiset ajattelivat heidän olevan paikalla vain hyödyntääkseen sotilaiden kuolemia uutisjutuissaan, mutta yleinen mielipide Yhdysvaltalaisen joukkojen keskuudessa oli, etteivät toimittajat uutisoineet sodasta todenmukaisella tavalla. (Herr 1991, 207.)

Yksi kentällä työskentelevien televisiotoimittajien Vietnamin sodan alkua ajoista lähtien käyttämä raportointimuoto oli haastattelujournalismi, jota he sovelsivat paikalla oleviin sotilaisiin. Tavanomaisesti sotilailta kysyttiin tietoa ajankohtaisista tilanteista tai käynnissä olevista operaatioista, mutta sodan kuluessa toimittajat alkoivat keskittyä haastatteluissaan tiiviimmin myös sotilaiden omiin mielipiteisiin ja tuntemuksiin. Yhdysvaltalaiset joukot, joiden esimiehet olivat usein halukkaita kuulemaan vain myönteisiä raportteja, käyttivät haastatteluita myös tilaisuutena puhua täysin avoimesti sodan todellisista tapahtumista. (Öste 1966,

84.) Yhdysvaltalaisten joukkojen esiintyminen televisiokameroiden edessä olikin merkillepantavan avointa ja rehellistä, ja sodan edetessä kyseiset haastattelut alkoivat havainnollistamaan selkeästi Yhdysvaltojen asevoimien sisäistä mielialaa. Samalla toimittajat tekivät sotilaista myös Yhdysvaltojen kansalle välitetyn olohuonesodan päähahmoja.

2.4 Television välittämä kuva Vietnamin sodasta sodan alkuvuosina

Vietnamin sodan ensimmäisten vuosien aikaiset yhdysvaltalaiset televisiouutiset pitivät suurimmaksi osin yllä yleistä Yhdysvaltojen hallitukselle myönteistä linjaa. Uutisraporttien alkukatsaukset käsittelivät sotaa positiiviseen sävyyn, taistelukentiltä taltioitu kuvamateriaaliin keskittyvät koosteet esittivät yhdysvaltalaisten sotilaiden eteneminen nopeana ja voitokkaana ja Vietnamista raportoivat toimittajat unohtivat hetkellisesti objektiivisen journalismin periaatteet, painottivat uskoa Yhdysvaltojen tulivoiman lopulliseen voitokkuuteen. Monet toimittajat hyödynsivät raportoinnissaan myös asevoimilta lainattua terminologiaa kuvaillen Yhdysvaltojen sodankäyntiä Vietnamissa ”rajoitetuksi” ja ”siistiksi”. Sotilaallisen diskurssin lisäksi Yhdysvaltalaiset tiedotusvälineet turvautuivat sodan uutisoinnissa myös median jo aikaisemmissa konflikteissa laajasti hyödyntämiin propagandistisiin konventioihin, joiden tarkoituksena oli maalata hyvin mustavalkoinen kuva oikeutettua sotaa käyvistä yhdysvaltalaissoitilaista, ”meidän poijistamme”, sekä demokratiaa uhkaavista kommunistisista hyökkääjistä, ”Vietcongista”.

Sananvalintojen lisäksi kliininen raportoinnin periaat asettui avainasemaan myös televisioyhtiöiden päättäessä siitä, mitä ne pystyivät ja eivät pystyneet näyttämään Vietnamin sodasta. Näennäisistä vapauksistaan huolimatta televisio oli yhä sisimmiltään erittäin epäitsenäinen tiedotusväline, jonka toimintaa rajoittivat merkittävästi ulkopuoliset paineet. (Bourdieu, 1999, 53.) Vietnamin sodassa nämä paineet kävi ilmi etenkin televisiouutisoinnin välittämän sodan yleisilmeestä. Huolimatta siitä, että useat televisioyhtymät seurasivat sotaa aivan sen keskiöstä käsin, ja vaikka sodan ruumisluvut kasvoivat vuosi vuodelta, yh-

dysvaltalaisille televisioruuduille päätyi Vietnamin sodan aikana suurimmaksi osaksi vain vähän väkivaltaista kuvastoa. Syynä tähän ei ollut Yhdysvaltojen hallituksen tai asevoimien väliintulo, vaan televisioyhtiöiden omat intressit kaupallisina toimijoina. Yhtiöiden pääasiallisena huolenaiheena oli olla järkyttämättä katsojiaan, loukkaamatta mainostajiaan, sekä välttää epäisänmaalliseksi leimautumista. Taisteluista taltioidusta materiaalista poistettiin usein kaikki materiaali, jota pidettiin visuaalisesti järkyttävänä, kuten haavoittuneet, tuskissaan olevat yhdysvaltalaissootilaat, tai moraalisesti arveluttavana, kuten sotavankien kidutus ja Vietnamilaisiin kyliin kohdistetut napalmi-iskut. (Caute 1988, 15.)

Vietnamin sotaa käsittelevien televisiouutisten verettömyydelle löytyy toisaalta televisiokanavien sensuurin lisäksi selitys myös itse sodan luonteesta. Yhdysvaltojen aiemmista sodista eroten Vietnamin sodalla ei ollut selkeitä rintamalinjoja, taisteluja käytiin ympäri Etelä-Vietnamia, ja varsinkin sodan alussa ne keskittyivät pääasiassa pienten, tiheäkasvuisen viidakon keskellä toimivien partioiden ja taisteluasemien ympärille. Vaikka yhdysvaltalaiset televisioyhtymät liikkuvat sotilaiden mukana myös partioilla, ja olivat paikalla taltioimassa mahdolliset tulitaistelut, toimi Vietnamin viidakko tehokkaana näköesteenä, ja merkittävä osa kameroiden tallentamasta materiaalista sisälsi pääasiassa kuvia yhdysvaltalaisista sotilaista tulittamassa kohti lähietäisyydellä olevaa, mutta näkymätöntä vihollista. Useat Vietnamin sodan taisteluista käytiin myös yöaikaan, jolloin kameroiden oli mahdotonta seurata tapahtumia.

Yhdysvaltalaisten reportterien taistelukentillä toimiviin sotilasyksiköihin keskittämä uutisointi, niin kutsuttu *lähikuvasota*, tarjosi uutisia seuraaville katsojille uniikin perspektiivin sodan keskiöön, mutta vaikutti samalla ratkaisevasti Vietnamin sodasta välittyneeseen yleiskuvaan. Uutiskatsausten huomiopisteen suunnattiin usein yksittäisiin sotilasryhmiin, ja sitä laajennettiin harvoin tarkastelemaan Vietnamin sotaa suurempana, yhtäläisenä kokonaisuutena. Tämä aiheutti useille television välityksellä sotaa seuranneille yhdysvaltalaisille suuria vaikeuksia hahmottaa sodan kokonaiskuvaa sekä sitä, mihin suuntaan sota oli ylipäätään kehittymässä. Vaikka televisio toi sodan ihmisen olohuoneisiin, ei se silti poistanut välimatkaa sodan tapahtumien ja Yhdysvaltalaisten kotien väliltä.

Keskitetty ja tapahtumakeskeinen uutisointi ei ollut kuitenkaan tyypillistä vain Vietnamin sodalle, vaan kyseessä oli televisiokanavien toiminnassa jo aikaisemmin yleisesti omaksuttu käytäntö. Journalisteille ja televisiolle oli tyypillistä jatkuva pelko ihmisten ikävystyttämisestä. (Bourdieu 1999, 114.) Television sisällön kiinnostavuutta pyrittiin lisäämään nopeatempoisuudella, mikä kävi ilmi myös televisiouutisoinnin rakenteesta. Tyypillisen yhdysvaltalainen uutisohjelman kokonaiskesto oli 22,5 minuutta, ja yksittäisille uutisraporttien esittämiseen oli varattu ohjelma-ajasta noin kaksi minuuttia. Rajallinen aika suosi nopeita tilannekatsauksia ja tiivis tahti ei jättänyt katsojille aikaa tylsistyä, mutta kaikki tämä johti kuitenkin kattavamman, tapahtumien taustoja valottavan uutisoinnin lähes täydelliseen uupumiseen.

2.5 Jännitteiden syntymien median, hallituksen ja asevoimien välille

Vaikka yhdysvaltalaisten tiedotusvälineiden uutisointi Vietnamin sodasta oli yleisesti ottaen säännönmukaisen harkittua ja sulavaa, esiintyi kyseiseen sääntöön myös poikkeuksia. Ensimmäinen näistä oli vuoden CBS-televisiokanavalle työskentelevän toimittajan Morley Saferin vuonna 1965 tekemä raportti pienestä vietnamilaisesta Cam Nen kylästä, jonne Saferin kuvausryhmä oli saapunut yhdessä yhdysvaltalaisten merijalkaväen sotilaiden kanssa. Ryhmän uutiskamerat kuvasivat, kuinka merijalkaväen sotilaat ajoivat vietnamilaiset kyläläiset pois majoistaan ja sytyttivät asumukset palamaan Zippo-sytyttimillä ja liekinheittimillä. Kyseessä oli ensimmäinen kriittinen Vietnamin sotaa koskeva uutisointi, joka aiheutti voimakkaita reaktioita ja Saferin raporttia on pidetty jopa käännekohtana Yhdysvaltojen kansan yleiselle Vietnamin sodalle myönteisessä mielipiteelle. Yhdysvaltojen hallitus vaati CBS:ää kuitenkin poistamaan Saferin Vietnamista, eikä Cam Nen kaltaisia uusiraportteja esiintynyt useaan vuoteen yhdysvaltalaisessa televisiossa. (Caute 1988, 15.)

Seuraavat merkittävät jännitteet syntyivät Yhdysvaltojen median ja asevoimien välillä vuonna 1967, toimittajien alkaessa esittämään kritiikkiä asevoimien tavasta tiedottaa Vietnamin sodan tapahtumista. Asevoimien tapana oli kuvailla

kaikkia Vietnamin sodassa kokemiaan tappioita joko ”kevyiksi”, ”kohtuullisiksi” tai ”raskaiksi” kertomatta tarkkoja kuolinlukuja, mikä turhautti useita toimittajia. (Hall 2009, 280.) Useiden toimittajien protestoinneista huolimatta asevoimien komentajat olivat myös halukkaita nimittämään useita asevoimien käymistä taisteluista merkittäviksi voitoiksi, huolimatta yhdysvaltalaisien joukkojen tappioista, joiden määrästä taisteluista uutisoinneilla toimittajilla oli selkeä käsitys. Saman vuoden aikana tiedotusvälineet alkoivat kritisoimaan myös Yhdysvaltojen Pohjois-Vietnamiin kohdistamia mittavia pommituksia, sekä kyseenalaistamaan Etelä-Vietnamin asevoimien tehokkuutta ja kaiken kaikkiaan vuosi 1967 alkoi osoittamaan selkeitä merkkejä laaja-alaisesta muutoksesta jopa niiden yhdysvaltalaisien toimittajien keskuudessa, jotka olivat aikaisemmin tukeneet Vietnamin sotaa. (Schlesinger 1968, 148, 153.)

2.6 Tet-hyökkäys

Vuoden 1968 tammikuussa alkanut tet-hyökkäys muutti hetkessä Yhdysvaltalaisen television Vietnamista välittämän uutisoinnin verrattain kliinisestä yleisilmettä astetta väkivaltaisempaan suuntaan. Tet keskitti taistelut Vietnamin sodan kuvastolle aikaisemmin tyypillisen tiheän viidakon sijaan Etelä-Vietnamin suurimpien kaupunkien urbaaniin ympäristöön, jonne yhdysvaltalaisilla kuvausryhmillä oli helppo pääsy, eikä kaupunkimaisema tarjonnut uutiskameroille viidakon aluskasvillisuuden tapaista luonnollista sensuuria. Tet-hyökkäyksen merkittävän uutisarvon takia kaikki kolme Yhdysvaltojen suurinta televisioyhtiötä CBS, NBC ja ABC alkoivat lähettää taisteluista taltioitua uutismateriaalia nopeiden ja kalliiden satelliittiyhteyksien välityksellä Japanista New Yorkiin, joka mahdollisti uutisten pääsyn Yhdysvaltoihin lähes välittömästi verrattuna kuvamateriaalin normaaliin viisi päivää kestäneeseen lennätykseen Vietnamista Yhdysvaltoihin. Tetin uutisarvo ilmeni myös siinä, ettei kuvamateriaalin esittämiseksi asetettu entisen tyypisiä tiukkoja rajoitteita. Sota päättyi televisioruuduille nopeammin ja todellisempaan kuin koskaan ennen, ja katsojat seurasivat Yhdysvalloissa järkyttyneinä, kuinka yhdysvaltojen asevoimat joutuivat sekasorron valtaan ja kuolivat televisiokameroiden edessä. (Kurlansky 2008, 73.) E erityisen

skandaalin aiheutti myös Saigonissa tapahtunut välikohtaus, jossa Etelä-Vietnamin poliisivoimien päällikkö teloitti kansallisen vapautusrintaman vangin julkisesti Yhdysvaltalaisien kameroiden edessä.

Television tet-hyökkäyksen kautta välittämä kuva Vietnamin sodasta erosi merkittävästi kaikesta aikaisemmasta sodan uutisoinnista sekä myös Yhdysvaltojen hallinnon ja asevoimien Vietnamin tilanteesta ennen hyökkäystä antamasta kuvasta. Yhdysvaltojen armeijan kenraali Westmoreland oli todennut vain vähän aikaa ennen tet-hyökkäystä uskovansa, että Yhdysvaltojen sota Vietnamissa oli lähestymässä loppuaan. Sodan äkillinen käänne ja televisiokanavien välittämä uutisointi asetti Westmorelandin, ja sitä kautta koko Yhdysvaltojen asevoimat kuitenkin Yhdysvaltojen kansan silmissä, ja monet televisionkatsojat epäilivät, ettei kenraalilla ollut joko todellista käsitystä Vietnamin tilanteesta, tai että hän oli valehdellut tarkoituksellisesti Yhdysvaltojen kansalle. (Sorley 2005, 182.)

2.6.1 Walter Cronkite

Walter Cronkitea voidaan pitää yhdysvaltalaisen vanhan liiton toimittajan arkkityyppinä. 60-luvulle tultaessa Cronkitella oli takanaan jo usean vuosikymmenen kattava kokemus uutistyöstä, ja hänen vuonna 1963 CBS-uutiskanavalla aloittamansa CBS Evening News oli Yhdysvaltojen kaikkein suosituin uutisohjelma. Toimittajana Cronkite oli erityisen kuuluisa objektiivisesta raportoinnistaan, joka perustui suurelta osin hänen voimakkaaseen poliittiseen sitoutumattomuuteensa, sekä tuuheista kulmakarvoistaan. (Kurlansky 1968, 78, 79.) Cronkiten järkkymätön puolueettomuus loi hänelle maineen Yhdysvaltojen luotetuimpana miehenä, ja yhdysvaltojen kansan silmissä hän oli luotettavampi kuin yksikään poliitikko tai toimittaja.

Cronkite raportoi uutisohjelmassaan kattavasti Vietnamin sodasta, ja CBS Evening News oli Saferin samalla kanavalla näytetyn Cam Nen-raportin lisäksi yksi harvoista uutislähteistä, jotka olivat valottaneet yhdysvaltalaisille katsojille ajoittain myös Vietnamin sodan todellisia tapahtumia. Huomattavin esimerkki oli

Cronkiten erään uutisraporttinsa yhteydessä näyttämä kuvamateriaali, jossa yhdysvaltalaiset sotilaat leikkasivat irti kuolleiden pohjoisvietnamilaisten sotilaiden korvia pitääkseen ne matkamuistoina. Samanaikaisesti Cronkite kuitenkin uskoi ainakin vielä Vietnamin sodan alkuvuosina muiden vanhempien toimittajien tapaan Yhdysvaltojen asevoimiin sodasta tarjoamaan informaation.

Tet-hyökkäyksen aikaan selkeän faktatiedon saaminen Vietnamin tilanteesta, Yhdysvaltojen asevoimien ja hallituksen ollessa täydessä sekasorrossa ja taisteluiden riehussa Etelä-Vietnamin suurkaupungeissa, oli hankalaa Yhdysvalloissa työskenteleville toimittajille. Tällainen tiedottomuus turhautti Cronkitea, joka oli kaikkien muiden yhdysvaltalaisten tavoin hämmentynyt virallisesti loppumaisillaan olleen sodan äkillisestä muutoksesta ja hän päätti, että saadakseen selkoa sodan tapahtumista hänen oli matkustettava itse Vietnamiin ja raportoida tilanteesta paikan päältä. Sekä CBS että Yhdysvaltojen asevoimat olivat kumpikin haluttomia päästämään Cronkite Vietnamiin, peläten Yhdysvaltojen suosituimman tv-kasvon turvallisuuden puolesta. Yllättäen CBS:n uutispäällikkö Richard Salant antoi kuitenkin Cronkitelle luvan lähteä Vietnamiin, ja vielä yllättävämmin ohjeisti tätä kertomaan televisioraportissaan oman mielipiteensä Vietnamin sodan kehityksestä, sekä siitä, miten Yhdysvaltojen olisi sodassa toimittava.

Salantin päätös oli ennenkuulumaton Yhdysvaltalaisen journalismin ja etenkin CBS:n mittakaavassa. Televisiokanavana CBS oli tullut tunnetuksi ykkösreportterinsa tapaan ennen kaikkea puolueettomasta uutisoinnistaan, joka oli yksi keskeisimmistä tekijöistä kanavan saavuttamassa suosiossa, ja Salant oli normaalisti ylläpitänyt tätä imagoa rautaisen sensuurinsa avulla. Salantin Cronkitelle antama tehtävänanto riskeerasi paitsi Cronkiten, myös koko CBS:n aseman yhdysvaltain puolueettomimpana uutiskanavana, ja kanavan johto oli huolissaan raportin vaikutuksesta CBS Evening Newsin katsojalukuihin. (Kurlansky 2008, 81.)

Cronkite matkusti sotakirjeenvaihtajana Etelä-Vietnamin toiseksi suurimmassa kaupungissa Huessa raivoavien taisteluiden keskelle ja selvisi matkastaan hengissä takasin. Report from Vietnam with Waler Cronkite esitettiin CBS:llä 27.

helmikuuta 1968, ja puolituntinen dokumentti keräsi 11 miljoonaa yhdysvaltalaiskatsojaa, yksi näistä Yhdysvaltojen presidentti Lyndon B. Johnson. Dokumentti esitteli yhdysvaltalaisen ja etelävietnamilaisen sotilaiden ankaraa kamppailua Huen kaupungin takaisinvaltaamiseksi ja loppui Cronkiten omaan, studiosta käsin pitämään puheeseen, jossa hän kuvaili Vietnamin sotaa pattilanteeksi, ja ilmoitti näkevänsä sodan ainoana ratkaisuna rauhanneuvotteluiden aloittamisen.

Vaikka Cronkiten puheen sisältö ei itsessään ollut radikaali, oli sillä välitön ja merkittävä vaikutus sekä Yhdysvaltojen kansaan ja uutisvälineisiin; Cronkiten uskottavuus televisionkatsojien silmissä kasvoi entisestään dokumentin julkaisun jälkeen, CBS Evening Newsin katsojaluvut nousivat uusin huippulukemiin, ja muidenkin televisiokanavien aiemmin objektiivisesta näkökulmastaan tiukasti kiinni pitäneiden toimittajien keskuudessa alkoi esiintymään nopeasti huomattavasti entistä kantaottavampaa uutisointia. Ehkä kaikkein merkittävin vaikutus Cronkiten dokumentilla oli kuitenkin itse Yhdysvaltojen hallitukseen. Presidentti Johnson otti Cronkiten raportoinnin hyvin raskaasti, ja hän oli todennut ennen CBS:n lähetyksen alkua: ”Jos olen menettänyt Cronkiten, olen menettänyt sodan”. (Länsipuro 1969, 86.) Kuukauden päästä Cronkiten dokumentin julkistamisesta presidentti Johnson piti julkisen puheen, jossa hän ilmoitti, että Yhdysvaltojen olisi rajoitettava sotatoimiaan Vietnamissa ja aloitettava välittömät rauhanneuvottelut. Lopuksi Johnson ilmoitti myös vetäytyvänsä seuraavista presidentinvaaleista.

2.7 Vietnamin sodan uutisoinnin viitekehyksen muutos vuoden 1968 jälkeen

Vuoden 1968 Vietnamin sodan televisiointi sai yhä kasvavan määrän Yhdysvaltojen kansalaisia epäilemään sekä sodan hyödyllisyyttä että sen oikeudenmukaisuutta. (McInery, J 2001, 354.) Cronkiten dokumentin lisäksi myös televisiokanava NBC julkaisi helmikuussa 1968 omien toimittajiensa Chent Huntleyn ja David Brinkleyn Tet-hyökkäystä käsitelleet raportit, jotka keräsivät yhteensä 10

miljoonaa yhdysvaltalaiskatsojaa. Kaiken kaikkiaan noin 56 miljoonaa yhdysvaltalaiskotia seurasi kolme viikkoa kestäneen Tet-hyökkäyksen aikaista uutisointia, sekä sitä seuranneita dokumentteja, joiden antama kuva erosi dramaattisesti Yhdysvaltojen asevoimien itsepintaisesti ylläpitämästä linjasta, joka määritteli Tet-hyökkäyksen pysähtymisen merkittäväksi voitoksi Yhdysvalloille ja Etelä-Vietnamille. Vietnamin sodan julkisuuskuva ei ollut Tetin jälkeen kuitenkaan enää missään määrin Yhdysvaltojen asevoimien hallinnassa (Kurlansky 2008, 73). Yhdysvaltojen ja Etelä-Vietnamin taisteluissa lopulta saavuttamasta sotilaallisesta voitosta huolimatta Tet-hyökkäystä voidaan pitää sekä itse hyökkäyksen että sen saavuttaman mediahuomion aikaansaaman shokin ja mullistusten seurauksena eräänlaisena Vietnamin kansallisen vapautusrintaman mediavoittona.

CBS:n ja Cronkiten alullepanema yhdysvaltalaisen uutisoinnin näkökannan asteittainen kehitys objektiivisesta subjektiivisempaan suuntaan jatkui vuoden 1968 jälkeen, ja yhdysvaltalaiset toimittajien keskuudessa aikaisemmin vallinnut Vietnamin sodan uutisointia koskenut yksimielisyys alkoi hiljalleen rakoilla uusiin, eriävien mielipiteiden noustessa pinnalle. (Hall 2009, 289.9) Vietnamin toimineiden toimittajien joukosta nousi myös entistä näkyvämmiin esille myös uudentyyppistä, huomattavasti vähemmän tyyppillisiin konservatiivisiin arvoihin nojaavia nuorempia toimittajia, jotka kyseenalaistivat tai päättivät olla kokonaan uskomatta kaiken, mitä Yhdysvaltojen asevoimien johto virallisissa tiedotuksissaan kertoi ja monet yhdysvaltalaiset tiedotusvälineet alkoivat myös luottaa myös enemmän omiin Vietnamin toimivien toimittajiensa tarjoamaan informaatioon aikaisemmin suosimiensa Valkoisen talon ja Pentagonin tiedonlähteiden sijasta. Merkittävin Vietnamin sodan yhdysvaltalaisissa tiedotusvälineissä aikaansaama muutos oli siirtyminen objektiivisesta journalismista tutkivaan, kriittiseen journalismiin. (Carruthers 2000, 113.)

Tammikuun 1968 jälkeen Vietnamin sota palasi tavanomaisempaan muottiinsa eikä tarjonnut yhdysvaltalaisille tiedotusvälineille enää Tet-hyökkäyksen tapaisia suuruutisia. Verrattain rauhanomaisen loppuvuoden, ja vuonna 1969 aikana alkaneen Yhdysvaltojen joukkojen asteittaisen vetäytymisen ja Vietnamin sodan ”vietnamisaation” ajalle tyyppillinen, niin Yhdysvaltojen hallituksessa, asevoimis-

sa ja kansan keskuudessa vallinnut turhautuminen sotaa kohtaan alkoi ilmentyä myös yhdysvaltalaisissa tiedotusvälineissä ja sodan uutisoinnissa. Monet televisioyhtiöt ilmoittivat Saigonissa toimineille toimittajilleen, että Vietnamin sota oli menettämässä kiinnostavuuttaan kansan parissa ja muuttumassa hiljalleen sivu-uutiseksi muiden uusien polttavien uutisaiheiden, kuten Robert Kennedyn salamurhan, presidentti Johnsonin virasta astumisen ja tulevien presidentinvaalien aiheuttaman mediasirkuksen hallitessa uutisointia. (Herr 1991, 192.)

Vuoden 1968 maaliskuussa tapahtunut yhdysvaltalaisten joukkojen Son Myn kylässä toimeenpanemat massamurhat- ja raiskaukset eivät päätyneet uutisiin kuin vasta vuoden 1969 lopulla, ja silloinkin pienen, yksityisen uutispalvelun kautta, aiheuttaen kuitenkin maailmanlaajuista raivoa, ja hävittäen omalta osaltaan ne viimeisetkin kunnioituksen rippeet, joita yhdysvaltalaiset tiedotusvälineet olivat osoittaneet Yhdysvaltojen asevoimia kohtaan. Seuraava merkittävä uutisoitu skandaali oli vuonna 1971 julkisuuteen vuotaneet Pentagonin paperit, jotka paljastivat useita arkaluontoisia ja julkisuudelta salattuja totuuksia Johnsonin hallituksen harjoittamasta Vietnamin politiikasta. Tämän jälkeen seurasi taas uusi hiljainen jakso Vietnamin sodan uutisoinnissa, joka rikkoutui seuraavan kerran vuonna 1973 alkaneeseen Pääsiäishyökkäykseen, joka tarjosi uutiskameroille taas uutta väkivaltaista kuvastoa. Vuoden 1973 aikana viimeisetkin yhdysvaltalaiset joukot olivat kuitenkin jo lähes vetäytyneet Vietnamista, eikä Pääsiäishyökkäys saavuttanut Yhdysvalloissa Tet-hyökkäyksen vertaista huomiota.

2.8 Vietnamin sodan vaikutus Yhdysvaltalaiseen lähetystoimintaan Yhdysvaltojen myöhemmissä konflikteissa

Vietnamin sodan yhdysvaltalaisen toimittajakunnan keskuudessa objektiivisen uutisoinnin ja perinteisten arvojen murroksen lisäksi maailman ensimmäisellä olohuonesodalla oli myös merkittävä vaikutus siihen, miten yhdysvaltalaiset tiedotusvälineet uutisoivat Yhdysvaltojen myöhemmistä konflikteista Lähi-idässä.

Yksi seikka, josta useimmat Yhdysvaltojen asevoimien edustajat olivat samaa mieltä Vietnamin sodan jälkeen oli, että he olivat tehneet huomattavan virhearvioinnin tarjotessaan tiedotusvälineille lähes rajoittamattoman näkymän sodan tapahtumiin, ja median edustajien vapauksia tulisi rajoittaa merkittävästi seuraavalla kerralla. Persianlahden sodan alkaessa Yhdysvaltojen asevoimat olivat ottaneet käyttöön selkeän sotasensuurin, jonka tarkoituksena oli taata Yhdysvaltojen kansan tuki sotatoimille kontrolloimalla tarkasti yhdysvaltalaisen toimittajien liikkumista sota-alueella, ja hallitsemalla näin tehokkaasti sodasta syntyntä mediakeskustelua. (Kellner 1998, 226, 229.) Vain yksi kymmenestä Saudi-Arabiassa olleesta tiedotusvälineiden edustajasta päästettiin Irakiin, ja nämä jaettiin niin kutsuttuihin *pooleihin*, erillisiin pieniin ryhmiin, jotka saivat liikkua alueella Yhdysvaltojen asevoimien asettamien määräyksien mukaisesti. Tämän lisäksi Persianlahden sodasta raportoineet toimittajat joutuivat hyväksyttämään kaiken uutismateriaalinsa asevoimien tarkastuksessa ennen sen lähettämistä Yhdysvaltoihin, ja asevoimat hallitsivat myös kaikkia tietoliikenneyhteyksiä. (Huovila 1996, 59.)

Irakin sodan aikana tiedotusvälineiden hyvin tehokkaasti hyödyntämät suorat internet- ja satelliittiyhteydet tekivät Persianlahden sodan kaltaisen Yhdysvaltojen asevoimien lähes totaalisen mediakontrollin hankalaksi, mutta sodan vapaampi uutisointi tai Persianlahden sotaan verrattuna kymmenkertaistunut määrä kuvaajiaakaan eivät lopulta muuttaneet ratkaisevasti uutiskanavien sodasta välittämän kuvan luonnetta; Irakin sodan uutisointi oli Yhdysvalloissa sodan alusta alkaen lähes yksimielisen myönteistä ja voimakkaan isänmaallissävytteistä sekä sotaa ja Yhdysvaltojen hallitusta kohtaan. Tätä voidaan pitää hyvänä esimerkkinä siitä, että toisin kuin Yhdysvaltojen asevoimat, yhdysvaltalaiset tiedotusvälineet eivät oppineet ehkä lopulta paljoakaan Vietnamin sodasta.

2.9 Television fenomenologia suhteessa Vietnamin sodan televisiointiin

Tarkasteltaessa niitä vaikutuksia, joita yhdysvaltalaisella lähetystoiminnalla oli Vietnamin sodan kehitykseen, on tärkeää keskittyä tutkimaan yhdysvaltalaisen

televisiotoiminnan ja toimittajien käytäntöjen lisäksi myös itse television fenomenologiaa. Televisiolla on tiedotusvälineenä tiettyjä uniikkeja ominaisuuksia, jotka vaikuttavat sekä suorasti että epäsuorasti niihin tapoihin, jolla se kautta lähetetty informaatio lopulta välittyy katsojalle, sekä myös siihen, miten katsoja reagoi välitettyyn informaatioon.

Tämän tutkimuksen kannalta keskeisin television ja katsojan välistä suhdetta koskeva kysymys liittyy television aktivoivaan tai passivoivaan vaikutukseen. Kun Yhdysvaltojen kansalaiset pystyivät Vietnamin sodan aikana seuraamaan ensi kertaa televisioruuduiltaan 13 000 kilometrin päässä raivoavia taisteluita, kykenikö kyseisen sodan manifestoituminen heidän olohuoneisiinsa television välityksellä todella vaikuttamaan kansan mielipiteisiin. Kyseistä vaikutusta voidaan lähteä tutkimaan joko marxilaisesta tai sosiologisesta näkökulmasta. Marxilainen näkökulma käsittää television kapitalistisena, yksilöä passivoivana tuotteena, ja sitä tukee ajatus televisiosta epäsuorana, yksisuuntaisena mahdollisimman suurta yleisöä tavoittelevana ja puhtaasti kapitalismin ehdoilla toimivana joukkoviestimenä kun sosiologinen näkökulma korostaa puolestaan yksilön eli television katsojan aktiivisen vuorovaikutuksen merkitystä, ja tiedostaa marxismin tapaan television funktion joukkoviestimenä, mutta väittää myös samalla television kykenevän myös toisenlaiseen intiimimpään ja henkilökohtaisempaan viestintään. (Isotalus 1996, 20, 21.)

Marxilaisen käsitys television vaikutuksesta katsojaan soveltuu hyvin 60-luvun yhdysvaltalaiseen kaupalliseen televisiotoimintaan juuri kapitalistisen näkökulmansa kautta. Yhdysvaltalainen televisio toimi tuolloinkin pitkälti kaupallisten intressien pohjalta. Tämän lisäksi merkittävää osaa Vietnamin sodan televisio- uutisoinnista, varsinkin ennen Tet-hyökkäystä, voi pitää myös melko yksisuuntaisena, ajan toimittajille tyypillisenä puhtaasti objektiivisena tiedonvälityksenä, jonka tarkoituksena ei ollut herättää erityisiä tuntemuksia yhdysvaltalaisissa katsojissa, vaan informoida heitä sodan tapahtumista mahdollisimman neutraalilla tavalla. Mitä laajempaa yleisöä tiedotusväline tavoittelee, sen särmättömämpää, mielipiteettömämpää ja poissulkemattomampaa sen tiedonvälityksen täytyy olla. (Bordieu 1999, 64, 65.)

Toisaalta Vietnamin sodan televisiouutisoinnin Yhdysvaltojen kansassa aiheuttamissa reaktioissa on havaittavissa samalla myös sosiologiseen näkökulmaan kuuluvaa intiimiyttä. Hyvä esimerkki tällaisesta yhdysvaltalaisissa televisionkatsojissa henkilökohtaisia tuntemuksia herättäneestä uutisoinnista on Walter Cronkitein raportointi. Cronkite pitkällinen toimittajan ura ja hänen sen kautta saavuttamansa maine teki hänestä 60-luvun Yhdysvaltojen merkittävimmän tv-persoonaan; Cronkite oli kehittynyt onnistuneesti oman selkeän televisioidentiteetin, jonka kautta Yhdysvaltojen kansan oli mahdollista luoda häneen erityisen voimakas tunneside. (Isotalus 1996, 20.) Tämän Cronkitein ja televisiota katsovan kansan välisen suhteen seurauksena myös Report from Vietnam With Walther Cronkite onnistui synnyttämään niin voimakkaita reaktioita Yhdysvalloissa.

Television passivoivan tai aktivoivan vaikutuksia pohtivan kysymyksen rinnalle voidaan nostaa myös samanlaiseen fenomenologiseen lähtökohtaan pohjautuva kysymys sotia käsittelevän televisiouutisoinnin lähentävästä tai etäännyttävästä vaikutuksesta. Television katsotaan olevan kykeneväinen yhdistämään katsojansa esittämiinsä tilanteisiin tarjoamalla katsojalle ainutlaatuisen audiovisuaalisen näkymän tapahtumien keskiöön (Steinbock 1983, 39), mutta toisaalta uutiskanavien ajatellaan olevan myös kykeneväisiä heikentämään sekä katsojien samaistumista sotaan että heidän sodan uhreja kohtaan kokemaansa sympatiaa arkipäiväistämällä sodankäynnin päivittäisen uutisointinsa kautta (Hoskins 2005, 134). Vietnamin sodan uutisoinnin perspektiivistä näiden tulkintojen totuudenmukaisuus riippuu pitkälti siitä, mitä osaa sodasta tarkastellaan. Ensimmäisenä televisiosotansa kautta yhdysvaltalaiset televisiokanavat onnistuivat kuljettamaan yhdysvaltalaiset katsojat ensi kertaa sodan keskelle jo aivan sen alkamisesta lähtien mutta samalla yhdysvaltalaisen television Vietnamin sodan alkuvuosina esittämä kliininen ja harkittu versio sodasta ei lopulta tuonut kansaa kovinkaan lähelle todellista Vietnamin sotaa. Tet-hyökkäys vei television katsojat kuitenkin yllättäen keskellä todellista sodankäyntiä, kun taas seuraavana vuonna alkanutta yhdysvaltalaisien joukkojen vetäytymistä siivitti nopeasti myös Yhdysvalloissa syntynyt yleinen apatia liian pitkään jatkuneen sodan uutisointia kohtaan.

3 Toteutus

Lähtiessäni tutkimaan Vietnamin sotaa ja televisiolähetystoimintaa oli minun kerättävä ensimmäiseksi vahva tietopohja, joka tarjoaisi edellytykset varsinaisen tutkimusprosessin aloittamiselle. Aloitin tietopohjan keräämisen tutustumalla ensin Vietnamin sodan historiaan, jonka tunteminen oli mielestäni tutkimuksen kannalta välttämätöntä. Tutustumalla aikakauden tapahtumiin kykenin nostamaan esiin tiettyjä sodan etenemisen kannalta kaikkein merkittävimpiä tapahtumia, joita siirryin sitten tarkastelemaan yhdysvaltalaisen tiedotusvälineiden näkökulmasta. Ymmärtämällä Vietnamin sodan pääkohdat kykenin vertailemaan kriittisesti todellisten tapahtumien ja tiedotusvälineiden näistä tapahtumista antaman kuvan välistä suhdetta.

Sotahistoriallisen materiaalin lisäksi tutkimukseni edellytti minua tutustumaan myös yhdysvaltalaisen tiedotusvälineiden ja uutisoinnin historiaan ennen Vietnamin sotaa, sodan aikana ja sen jälkeen. Näiden aihealueiden ymmärtäminen auttoi minua hahmottamaan paremmin sekä yhdysvaltalaisen television luonnetta että yhdysvaltalaisen toimittajien tapaa käsitellä uutisointia, joista kummallakin oli keskeinen vaikutus Vietnamin sodan televisiointiin. Koottuani tarpeellisen määrän historiallista informaatiota siirryin tutkimaan aihetta laajemmin journalistiikan ja mediatutkimuksen näkökulmasta. Päämääränäni oli löytää näiden aihepiirien sisältä tietoa journalististen käytäntöjen ja television fenomenologian suoranaisesta vaikutuksesta tiedotusvälineiden välittämään informaatioon, sekä uutisoinnin ja joukkoviestimien tavasta vaikuttaa niiden yleisöön.

Tietoperustani ja tutkimustulokseni olivat vertailupohjana muiden tutkijoiden Vietnamin sodan televisioinnin merkittävyydestä esittämiin, hyvin monipuolisiin tulkintoihin ja väittämiin. Tämä vertailu auttoi minua ennen kaikkea analysoimaan kriittisesti omia päätelmiäni, sekä varmistamaan, etten ollut oman päätteilyn sijaan epähuomiossa kierrättänyt vai muiden jo valmiiksi tekemiä tutkimustuloksia. Todettuani tietoperustani olevan riittävä ja päätelmieni oikeutettuja siir-

ryin kirjoittamaan varsinaista opinnäytetyötäni tekemieni muistiinpanojen pohjalta.

Hyödynsin tutkimukseni aineistonhankinnassa kirjastojen tietokantoja sekä YouTube-internetsivustolta löytämäni Vietnamin sotaa käsittelevää videoaineistoa.

4 Tulokset

4.1 Tutkimustulokset

Yhdysvaltalaisille televisiolähetystoiminnalle Vietnamissa tarjotut toimintavapaudet olivat ennenäkemättömiä journalistiikan historiassa. Samalla televisio edusti 60-luvun Yhdysvalloissa formaattia, jolla oli ennenäkemättömän suuret poliittiset ja yhteiskunnalliset vaikutusmahdollisuudet. Samanaikaisesti television toimintaa säätelivät kuitenkin tiukasti yhdysvaltaisten televisiokanavien kaupalliset päämäärät, jotka rajoittivat merkittävästi sitä, mitä televisio pystyi näyttämään ja mitä sen kautta pystyttiin kertomaan. Kaupallisten tarpeiden lisäksi televisiouutisoinnin sisältöön vaikuttivat myös yhdysvaltaisten toimittajien keskuudessa yleisesti vallinnut konservatiivinen aatteellisuus. Nämä kaksi pääasiallista tekijää, kaupallisuus ja konservatiivisuus, sanelivat pitkälle Vietnamin sodan uutisoinnille asetetut rajoitteet ja vaikuttivat täten keskeisesti siihen, millainen kuva sodasta välittyi televisiota seuraavalle Yhdysvaltojen kansalle. Etenkin Tonkinlahden välikohtauksen jälkeinen Yhdysvaltojen hallituksen intressejä vahvasti myötäilevä Vietnamin tilannetta koskeva televisiouutisointi vaikutti merkittävästi Yhdysvaltojen kansan yleisen mielipiteen kääntymiseen myötämieliseksi sotaa kohtaan.

Yhdysvaltaisten televisiokanavien Vietnamin sodasta sodan alussa lähettämällä, tarkasti sensuroidulla materiaalilla oli merkittäviä vaikutuksia yhdysvaltaisten ensikäsitykseen sodan yleisluonteesta ja yhdysvaltalaiselle televisiouutisoinnille tyypillinen nopeatahtisuus ja hajanaisuus tekivät sodasta samalla jok-

seenkin hankalasti seurattavan. Toisaalta sodasta välitetyn kuvan sekavuudesta ei voida syyttää yksinomaan yhdysvaltalaisia televisiokanavia ja toimittajia, vaan se liittyi samalla myös koko Vietnamin sodalle tyypilliseen piirteeseen; yleisen kerronnallisen rakenteen puuttumiseen. Kaikista aikaisemmista sodista poiketen Vietnamin sodalla ei ollut selkeitä rintamalinjoja, eikä aina myöskään helposti ymmärrettäviä tavoitteita. Tämä tosiasia yhdistettynä televisiolähetystoiminnan luonteelle muutenkin ominaiseen hajanaisuuteen teki sodasta hankalasti jäsennettävän ja vaikutti merkittävästi Vietnamin sodan uutisoinnin vaikeaselkoisuuteen.

Toisaalta Vietnamin sodan uutisoinnista löytyy myös tilanteita, joilla oli kiistämättömän vaikutus yleisen sodanvastaisen mielipiteen kasvuun Yhdysvalloissa. Ensimmäinen näistä oli Morley Saferin Cam Neistä, mutta kaikkein huomattavimman vaikutuksen aikaansai Walter Cronkiten raportti Tet-hyökkäyksestä, joka toimi käännekohtana yhdysvaltalaisen uutisoinnin suunnassa samalla tavoin kuin itse hyökkäys toimi Vietnamin sodan käännekohtana. Erityisen merkittäväksi raportin teki sen suuri vaikutus presidentti Johnsonin virasta astumiseen, jolla oli puolestaan konkreettisia vaikutuksia Vietnamin sodan kehitykseen. Lopulta kuitenkin objektiivis-konservatiivinen näkökanta onnistui hallitsemaan pääasiallisesti Vietnamin sodan uutisointia ja Saferin ja Cronkiten raporttien tyylliset poikkeustapaukset olivat liian harvinaisia saadakseen aikaan välitöntä käännettä Yhdysvaltojen osallistumisessa Vietnamin sotaan, joka jatkui vielä kahdeksan vuotta Saferin raportin ja viisi vuotta Cronkiten raportin julkaisemisesta. Vaikka nämä raportit lisäsivät osaltaan sodanvastaisen mielipiteen kasvua Yhdysvaltojen kansan keskuudessa, eivät ne kuitenkaan toimineet kyseisen mielipiteen alullepanevana voimana eivätkä myöskään suoranaisesti saaneet aikaan Yhdysvaltojen vetäytymistä Vietnamista.

Vietnamin sodan aikaista yhdysvaltalaista televisiolähetystoimintaa voidaan pitää malliesimerkkinä siitä, millaisiin mittaviin yhteiskunnallisiin muutoksiin televisio on parhaimmillaan kykeneväinen tiedotusvälineenä, sekä myöskin niistä television kaupalliseen luonteeseen liittyvistä perustavanlaatuisista tekijöistä, jotka rajoittavat merkittävästi television lopullisia vaikutusmahdollisuuksia.

4.2 Tulokset suhteessa Vietnamin sodan televisioinnista esitettyihin väittämiin

Vietnamin sota herättää aihealueena merkittäviä erimielisyyksiä, ja tämä mielipiteiden kirjo ilmenee myös sodan televisioinnista esitetyissä tulkinnoissa. Kyseiset tulkinnat voidaan yksinkertaistaa pääpiirteissään kahteen vastakohtaiseen väittämään: yhdysvaltalaisella televisiolähetystoiminnalla oli joko merkittävä vaikutus Vietnamin sodan kehitykseen tai sen vaikutusta on liioiteltu suuresti.

Ajatus televisiotoiminnan merkityksellisyydestä ilmenee esimerkiksi Norman Faircloughn, Erkin Bjølin ja Marshal McLuhanin tutkimuksissa, jotka asettavat television avainasemaan Yhdysvaltojen kansan yleisen mielipiteen kääntymisessä sotaa vastaan ja mukailevat vahvasti yleistä ajatusta Vietnamin sodasta televisio- ja olohuonesotana, joka käytiin yhtäläillä yhdysvaltalaisissa kodeissa kuin Vietnamissa. Näille tutkimuksille on yhteistä erityisesti käsitys siitä, että yhdysvaltalaisen median välittämä verinen uutisointi oli ratkaiseva tekijä sodanvastaisen liikkeen kasvamisessa ja tätä kautta Yhdysvaltojen poistumisessa Vietnamista.

Toisen television roolin merkittävyyttä väheksyvän näkökannan edustajia on esimerkiksi David Cate, jonka mielestä yhdysvaltalaiset tiedotusvälineet myötäilivät Vietnamin sodan ajan vain pääasiassa Yhdysvaltojen hallituksen määrittelemää virallista linjaa (Cate 1988, 16) tai Michael Arlenin, jonka mukaan Vietnamin sodan televisiointi muodosti täyteen tungetun, ylipuhutun ja ylikuvatun kokonaisuuden, joista katsojien oli hankala samaistua millään tavoin, ja joka ei näin ollen kyennyt vaikuttamaan merkittävästi sodan kulkuun (Arlen 2005, 58).

Oman tulkintani televisiolähetystoiminnan merkittävyyydestä Vietnamin sodan kulkuun voidaan katsoa jäävän näiden kahden ääripään, kiistämättömän merkittävyyden ja täyden merkityksettömyyden väliin. Yhdysvaltalainen televisiouutisointi ei mielestäni kääntänyt yksiselitteisesti ja omatoimisesti kansan mielipidettä sotaa vastaan, vaikkakin televisiossa näytetyllä raa'alla kuvamateriaalilla olikin oma vaikutuksensa yleiseen mielipiteeseen. Vietnamin sodan televisiouutisoinnin kokonaisvaltainen verisyys ja kauhistuttavuus vaikuttavat kuitenkin hy-

vin liioitellulta, samoin kuin usein esitetty käsitys sodan sensuroimattomuudesta. Vaikka esitetyle kuvamateriaalille ei asetettukaan rajoituksia Yhdysvaltojen hallituksen puolelta, olivat yhdysvaltalaiset televisiokanavat liian huolissaan sekä katsojiensa että mainostajiensa reaktioista esittääkseen sotaa kokonaisuudessaan ja kaikessa raakuudessaan. Poikkeuksena tähän olivat muutamat harvinaiset täysin totuudenmukaiset ja kaunistelemattomat raportit sekä Tet-hyökkäyksen uutisointi, jotka järkyttävyydestään huolimatta jäivät Vietnamin sodan televisioinnin kokonaisuutta tarkasteltaessa yksittäisiksi tapauksiksi, jotka eivät kyenneet lopulta vaikuttamaan ratkaisevasti Yhdysvaltojen osallistumiseen Vietnamin sodassa.

Tutkimustuloksieni valossa en suostu kuitenkaan allekirjoittamaan myöskään väittämää sodan televisioinnin merkityksettömyydestä. Yhdysvaltalaisella televisiolähetystoiminnalla oli selkeitä vaikutuksia Vietnamin sodan kehitykseen, mutta yleisen mielipiteen radikaalin muuttamisen sijaan nämä vaikutukset ilmenivät muilla tavoin. Televisio oli Yhdysvaltojen luotetuin ja käytetyin informaatio-kanava. Sodan alussa hallituksen ja asevoimien intresseille myönteinen televisiouutisointi vaikutti merkittävästi sodasta epävarman kansakunnan vakuuttamiseen Vietnamin konfliktiin osallistumisen järkevyydestä. Sodan ensimmäisten vuosien aikana jatkunut Yhdysvaltojen asevoimille myötämielinen uutisointi vahvisti edelleen tätä käsitystä kansan keskuudessa, vaikuttamalla yhdessä hajanaisen raportoinnin kanssa merkittävästi siihen kokonaiskuvaan, joka yhdysvaltalaisille syntyi Vietnamin sodasta. Sodan kauheuksien paljastamisen sijaan yhdysvaltalainen televisiotointi pääasiassa ennemminkin kaunisteli ja hämärsi sodan yleisilmettä ja siirtyi vasta hitaasti ensin epäilevämpään ja sitten kriittiseen uutisointiin.

Yksi televisiosta ja muiden tiedotusvälineiden toiminnasta Vietnamin sodassa etenkin sodan loppumisen jälkeen yleisesti esitetty väittämä liittyy vahvasti niin sanottuun selkäänpuukotusteoriaan, jossa Yhdysvaltojen media mustainmaalasi tarkoituksenmukaisesti maan asevoimat sensaationhakuksella ja puolueellisella uutisoinnilla. Uutisointi vääristeli faktoja ja keskittyi näyttämään vain asevoimien kärsimiä tappioita, sekä sen sotilaiden sodan aikana tekemiä julmuuksia, Tämä väittämä on täysin perusteeton, sekä sodan uutisoinnin yleisen siisteyden että

tiedotusvälineissä pitkään vallinneen Yhdysvaltojen asevoimille myötämielisen raportoinnin takia. Silloinkin kun yhdysvaltalaiset tiedotusvälineet siirtyivät kriittisempään uutisointiin, tämä tapahtui ennemminkin väistämättömien realiteettien kuin puhtaasti asevoimille vihamielisen näkökannan seurauksena.

5 Pohdinta

Vietnamin sodan televisioinnin ja uutisoinnin tutkimus tuo esiin useita niistä tekijöistä jotka vaikuttavat keskeisesti televisioon tiedotusvälineenä. Vaikka televisiolla on kyky esittää ympäröivä maailma hyvin tehokkaalla ja välittömällä tavalla, muokkautuu sen kautta lähetetty informaatio aina jossakin määrin televisiolähetystoiminnan ominaisuuksien seurauksena. Vaikka televisioitu materiaali esittäisikin lähtökohtaisesti todellisuuden tapahtumia, on se aina valikoitu ja usein myös tiettyjen intressien mukaiseksi muokattu versio kyseisestä todellisuudesta. Televisiotoiminnan aikataululliset rajoitteet pakottavat informaation useimmiten myös hyvin tiiviiseen muotoon, joka ei tarjoa ylimääräistä aikaa reflektomiselle tai isompien kokonaisuuksien hahmottamiselle.

Vietnamin sodan televisiolähetystoiminta on mielestäni hyvä esimerkki television vaikutuksesta ja toiminnasta tiedotusvälineenä. Aihealueen tutkiminen auttoi minua hahmottamaan selkeämmin television informaation välittämiseen sisältyviä säännönmukaisuuksia ja rajoitteita, sekä niitä tapoja, joilla televisio vaikuttaa katsojaansa. Toisaalta tutkimukseeni valitsema aihe osoittautui siinä määrin monimutkaiseksi ja hankalasti käsiteltäväksi, että sen tarkempi ja kokonaisvaltaisempi tarkastelu vaatisi nykyistä huomattavasti kattavamman ja ennen kaikkea pitkäkestoisemman tutkimusprosessin. Tässä opinnäytetyössä esitetyt tulokset voivat kuitenkin toimia pohjana laajemmalle tutkimukselle.

Lähteet

- Bjørl, E & Crimberg, C. 1984 Kansojen historia osa 22. Porvoo: WSOY.
- Bjørl, E. 1987. Otavan suuri maailmanhistoria. Helsinki: Otava.
- Blum, M & Morgan, E & Rose, W & Schelisnger, A & Stamp, K & Woodward, C. 1981. The National Experience. New York: Harcourt Brace Jonanovich Inc.
- Bourdieu, P. 1999. Televisiosta. Helsinki: Otava.
- Butterfield, F & Sheehan, N. 1971. Pentagonin paperit. Helsinki: Tammi.
- Carruthers, L. 2000. Media and the War. New York: St. Martin's Press Inc.
- Caute, D. 1988. Sixty-eight. Suffolk: Richard Clay Ltd.
- Chafe, H. 2003 The Unfinished Journey. New York: Oxford University Press.
- Cronkite, W. 1968. Vietnam War with Walter Cronkite: Saigon & Hue.
<https://www.youtube.com/watch?v=tm3WimttZjc>. 16.11.2015.
- Czitrom, D. 1982. Media and the American Mind. Chapel Hill: The University of North Carolina Press.
- Fairclough, N. 1997. Miten media puhuu. Tampere: Vastapaino.
- Halme, P & Valtasaari, M. 1967. Vietnamin palavat tuulet. Helsinki: Tammi.
- Isotalus, P. 1996. Toimittaja kuvaruudussa. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Hall, C & Sorley, L & Wiest, A. 2009. Vietnamin Sota. Helsinki: Ajatus kirjat.
- Herr, M. 1991. Dispatches. New York: Vintage Books.
- Hoskins, A. 2005. Televising War. Trowbridge: The Cromwell Press.
- Huovila, T. 1996. Toimittaja. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Isserman, M & Kazin, M. 2000. America Divided. New York: Oxford University Press.
- Kellner, D. 1998. Mediakulttuuri. Tampere: Vastapaino.
- Kaiser, C. 1988. 1968 in America. New York: Grover Press.
- Koski, M. 2010. "Hohto on mennyt herrana olemisesta". Tampere: Vastapaino.
- Kurlansky, M. 2008. 1968. Helsinki: Otava.
- Lane, M. 1970. Song My ei ole ainoa. Helsinki: Otava.
- Länsipuro, Y. 1969. Hullu vuosi 1968. Porvoo: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- McInery, D. 2000. Yhdysvallat. Kuopio: Oy Unipress Ab.
- Miller, J. 1971. McLuhan. Suffolk: The Chaucer Press.
- Safer, M. 1965. Reporting from Vietnam: Cam Ne.
https://www.youtube.com/watch?v=mjP9C_fODfI 16.11.2015.
- Schlesinger, A. 1968. Katkera perintö. Helsinki: Tammi.
- Smith, A. 1995. Television. New York: Oxford University Press Inc.
- Steinbock, D. 1983. Televisio ja psyyke. Espoo: Weilin+Göös.
- Vivian, J. 1991. Media of Mass Communication. Boston: Allyn and Bacon.
- Öste, S. 1966. Vietnam – sota vailla toivoa? Helsinki: Kirjayhtymä.